

برگزیده متون ادب فارسی

(زیراست چهارم)

به اهتمام

جلیل تجلیل، اسماعیل حاکمی، محمد رادمنش، علی شیخ‌اسلامی، علی موزبان‌راد

برگزیده متون ادب فارسی

(ویراست چهارم)

به اهتمام

جلیل تجلیل، اسماعیل حاکمی، محمد رادمنش، علی شیخ الاسلامی، علی مرزبان‌راد

ویراستار: زهره هدایتی
ویراستار ویراست دوم: زهره هدایتی
نسخه پرداز: زهره هدایتی
حروفچین: مرضیه
ناظر چاپ: حمیدرضا دمیرچی
مرکز نشر دانشگاهی
چاپ اول ۱۳۹۸
ویراست اول ۱۳۶۲ (۴ بار چاپ)
ویراست دوم ۱۳۶۶ (۴۲ بار چاپ)
ویراست سوم ۱۳۸۶ (۱۷ بار چاپ)
تعداد ۳۰۰۰
چاپ و صحافی: کاری‌نو
۲۴۰۰۰ تومان

نشانی فروشگاه مرکزی: خیابان انقلاب، روبه‌روی سینما سیدالشهدا، ز خیبری، تلفن: ۶۶۴۱۰۶۸۶، ۶۶۴۰۸۸۹۱

17184112361000011111

فروش اینترنتی: www.iup.ac.ir

حق چاپ برای مرکز نشر دانشگاهی محفوظ است
فهرست‌نویسی پیش از انتشار کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

عنوان و نام پدیدآور: برگزیده متون ادب فارسی / به اهتمام جلیل تجلیل... [و دیگران].

وضعیت ویراست: ویراست ۴.

مشخصات نشر: تهران: مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری: ۲۳۶ ص.

فروست: مرکز نشر دانشگاهی؛ ۱۵۶۸. ادبیات فارسی: ۶۶.

شابک: 978-964-01-1568-8

فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: به اهتمام جلیل تجلیل، اسماعیل حاکمی، محمد رادمنش، علی شیخ الاسلامی، علی مرزبان‌راد.

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: ادبیات فارسی - مجموعه‌ها

موضوع: Persian literature-Collections

شناسه افزوده: تجلیل، جلیل، ۱۳۱۳-

شناسه افزوده: مرکز نشر دانشگاهی.

شناسه افزوده: Iran University Press

رده‌بندی کنگره: PIR ۴۰۰۵

رده‌بندی دیویی: ۸۰۸ ف۸

شماره کتابشناسی ملی: ۵۸۱۳۲۰۸

بسم الله الرحمن الرحيم

فهرست

۱	مقدمه مؤلفان
۳	سوره الفاتحه
۳	ترجمه نخستین سوره قرآن کریم
۵	اول دفتر
۵	در ستایش خرد و دانش
۶	گل‌هایی از گلستان
۱۰	ترجمه نخستین خطبه از نهج البلاغه
۱۱	ادیم زمین سفره عام اوست
۱۱	ای بازوی معرفت توانا باش
۱۲	آن پادشا که مال رعیت خورد گداست
۱۲	وطن‌داری آموز
۱۲	ستایش از پیامبر (ص) و خاندان او
۱۳	ما حق خود ز دست به ناحق نمی‌دهیم
۱۴	قوت هر ملت از جمعیت است
۱۴	خمسه طّیبه
۱۵	دلی که رامش جوید
۱۵	نیست ممکن جز به قرآن زیستن
۱۵	مسلم اول
۱۶	مقام رفیع دانش در اسلام
۱۸	در سیرت سلمان فارسی
۱۸	چون نیرسی کاین تماثیل از کجا آمد پدید؟
۱۹	عهدنامه امیرالمؤمنین (ع) به مالک اشتر (۱)
۲۲	زیباترین اشیا
۲۳	جهانبینی اسلامی
۲۴	پیام نسیم
۲۴	بهار

۲۵	دلبستگی به روزی رسان
۲۵	دشمن‌ترین دشمنان
۲۵	با القدر بیشتر آشنا شویم
۲۶	حقوق مسلمانی
۲۹	در مدح رسول‌الله (ص)
۲۹	بیتی چند از سومین قصیده حافظ در پایداری
۳۰	چند رباعی از خواجه عبدالله انصاری
۳۱	دو بیتی‌هایی از باباطاهر همدانی
۳۲	آن است قیمتی که به دین است قیمتش
۳۴	در مدح فاطمه زهرا (س)
۳۶	صبر و ظفر
۳۷	سلوک ارباب نعم و اصحاب اموال
۳۸	چو بداند آت خود مکن
۳۹	شش رباعی از مولوی
۳۹	پنج رباعی از سعدی در اخلاق
۴۰	به حضور خوانی رقی ز قاف
۴۰	مسلمان بیا خیز که در پیست چادر مسجد الاقصی را به آتش کشید!
۴۱	ای جوانان غیور
۴۳	تکبیت‌هایی از صائب تبریزی
۴۴	میاور سخن در میان سخن
۴۴	عهدنامه امیرالمؤمنین به مالک اشتر (۱)
۴۸	راه روزی کسب و رنج است و تعب
۴۸	غرور جوانی
۴۹	صفت موحد
۴۹	کلمه پرستش در غیر خدا به کار نبریم
۴۹	در منقبت امام رضا (ع)
۵۰	لطف شما
۵۰	طاعت در جوانی
۵۱	مکن با فرومایه مردم نشست
۵۱	خورانمت می جان
۵۲	پنج غزل با ردیف دوست
۵۴	سه رباعی از فرخی یزدی
۵۵	یکی بنده آفریننده‌ام
۵۶	انتخاب دوست
۵۷	چند قطعه از سعدی در اخلاق
۵۸	نوروز کودکان
۵۹	نثر مصنوع
۵۹	الف) سلمان فارسی
۶۱	ب) هنر شعر و شاعری
۶۱	حکایت
۶۲	رسید مژده

۶۳	نامه امیرالمؤمنین (ع) به عثمان بن حنیف
۶۵	ذره‌ای بودم و مهر تو مرا بالا برد
۶۵	زمن نبوش و میاسا در این دو روز جهان
۶۶	خامه مشکسای من
۶۸	نعمت خدای تعالی بر ما
۶۸	ایران: دل زمین
۶۸	غزه مشو
۶۹	امام حسن مجتبی (ع) مظهر درایت و پایداری
۷۰	اینک سه گفتار کوتاه برحق از سه دانشمند اسلام‌شناس
۷۱	نکوهش از سه کار زشت
۷۱	لطف حق
۷۲	سرگذشت نبرد طاعی
۷۳	غرب و شرق
۷۷	در وصف مشب
۷۷	در وصف قل
۷۸	فداکاران نیک‌نام
۸۱	پیام محمّد اقبال لاهوری
۸۱	رشادت و شهادت شیخ نجم‌الدین رازی
۸۲	مرا راهی نمای
۸۲	علی و بیت‌المال (۱)
۸۵	از آشوب گیتی غم مخور
۸۶	گفت‌وگوی انوشیروان با یزرجمهر
۸۸	رزم رستم و اسفندیار (۱)
۹۰	گریز و چاره‌سازی رستم
۹۲	زال و رستم
۹۳	چاره سیم‌رغ
۹۵	حکایتی از گلستان سعدی
۹۶	داستان مرد باغبان با خسرو
۹۶	قصه قیس بن عاصم
۹۷	علی و بیت‌المال (۲)
۱۰۰	ملک سنایی
۱۰۱	منازعت چهار کس
۱۰۱	همان کس که دندان دهد نان دهد
۱۰۲	یک رباعی از شیخ بهایی
۱۰۲	چهار حکایت از بهارستان جامی
۱۰۳	داستان سه انباز راهزن
۱۰۴	غزلی از سلمان ساوجی
۱۰۵	رزم رستم و اسفندیار (۲)
۱۰۷	تیرانداختن رستم بر چشم اسفندیار
۱۰۸	در شناخت نفس
۱۱۰	ترجمه نامه خاتم پیامبران (ص) به خسرو پرویز

۱۱۰		دنیائے سرگذشت
۱۱۱		سخت بیدار باش در همه کار
۱۱۱		دو قطعه از ابن یمن
۱۱۱		عهد خود با خدای محکم دار
۱۱۳		تقدیم به سالار شهیدان
۱۱۴		نگاهی به کتاب تاریخ جهانگشای جوینی
۱۱۵		عظا ملک جوینی
۱۱۵		تاریخ جهانگشای
۱۱۶		غرور پادشاهی
۱۱۸		اثنا عشر که بحر کمالند هر یکی
۱۱۸		بخشایش الهی
۱۱۹		مکن نام یک بزرگان نهان
۱۱۹		فضیله آدم
۱۱۹		مناظره ابراهیم (ع) با نمرود
۱۲۰		توانگر شه آید کس در حرمند گشت
۱۲۱		سکوت بجای
۱۲۱		عزت کار کردن
۱۲۱		اندرز به فرزند
۱۲۲		به پایان رسد کیسه سیم و زر
۱۲۳		به عنایت نظری فرما
۱۲۳		روزی که تو باز آیی
۱۲۵		آیین زمامداری
۱۲۵		راه راست رفتن
۱۲۶		دعای خیر از زبان غیر
۱۲۶		پرهیز از دروغ
۱۲۶		پرهیز از طمع
۱۲۷		برتری علم از مال
۱۲۷		مکن جور بر خردکان ای پسر
۱۲۷		مرا لفظ شیرین خواننده داد
۱۲۸		نیمه شعبان بود روز امید بشر
۱۲۸		اگر خار کاری
۱۲۹		خنک روز محشر تن دادگر
۱۲۹		مشاورت
۱۲۹		نماز ستون دین است
۱۳۰		فرزند بهترین بندگان خدا
۱۳۳		گل همیشه بهار
۱۳۴		شش حکایت از گلستان سعدی
۱۳۷		حکایتی از بوستان
۱۳۸		مهمان بی تکلف
۱۳۸		گل افشان خون
۱۳۹		از سایه روشن یک کابوس

۱۳۹	همسایه با سایه
۱۴۰	به شهید گمشدگان، احسان شهیدی
۱۴۰	مولا مسیحای فسانی
۱۴۳	سبید رود
۱۴۴	آیا مولوی با سعدی دیدار داشته است؟
۱۴۶	ابراهیم علیه السلام در آغوش آتش!
۱۴۷	حق استاد
۱۴۸	ضرورت قانون در اجتماع
۱۴۸	تبغ جوشن گذار
۱۴۹	ارزش هر کار
۱۵۰	بار همدم نااهل
۱۵۰	سخت‌ترین چیزها
۱۵۱	فرخنده یادی (موسی ص)
۱۵۲	یکی از اصول تنبیهی
۱۵۲	هنر بیاید
۱۵۲	مرد باید
۱۵۳	غفلت آدمی
۱۵۳	نیشتن و گفتن
۱۵۳	مهر فرزند
۱۵۳	سلام ای خاندان‌های شهیدان
۱۵۴	فرهنگ و تمدن اسلامی
۱۵۶	سه کس را شنیدم که غیبت رواست
۱۵۶	پندهایی از شاهنامه
۱۵۷	ترجمه منظوم آیه ۹۰، سورة الاسراء
۱۵۷	مختصری در فصاحت و بلاغت
۱۵۸	گفت و شنود عابدی سخندان با معبود غیب‌دان
۱۵۸	ایجازهای پسندیده
۱۵۹	تأکیده‌های تحسین برانگیز
۱۶۰	در وداع با ماه رمضان
۱۶۰	وزیر از خدا بترسیدی
۱۶۱	فرجام دنیا دوست
۱۶۱	گذشت غم
۱۶۱	به دوزخ درافتادم
۱۶۲	فریفتن ابلیس طبعیت‌گرایان را
۱۶۲	تلبیس ابلیس بر منکران رستاخیز
۱۶۳	یکتاپرستی در گفتار و کردار
۱۶۳	آداب سخن گفتن
۱۶۴	سرودهای از رودکی
۱۶۴	دو رباعی از خاقانی
۱۶۵	نظم و نثر پارسی
۱۶۶	اهمیت ادبیات ایران

۱۶۸	سه بیت شعر از سعدی شیرازی که شهرت جهانی یافته‌اند
۱۶۹	انواع شعر
۱۷۷	علل و اسباب و تأثیر آنها
۱۷۸	خدای سبب‌ساز
۱۷۸	کیست مولا
۱۷۹	چند حدیث نبوی
۱۷۹	پنج مطلب از شیخ بهائی
۱۸۰	تا آنکه زمین شود پر از عدل
۱۸۰	جانانه شو
۱۸۲	شرح مختصری از مکتب‌های ادبی
۱۸۷	بزرگمهر در زندان انوشروان
۱۸۹	سرزمین رب
۱۹۰	سفرنامه ناصر خسرو
۱۹۵	منا
۱۹۷	بار امانت
۱۹۷	نیکوسیرتی‌رو داد
۱۹۷	خداگرایی
۲۰۰	غذیریه
۲۰۲	دیو چو بیرون رود فرشته در آید
۲۰۲	سه غزل با ردیف «برخواست»
۲۰۴	دل منه بر سیم و زر
۲۰۴	مرگ یاران
۲۰۴	منزلت زن در اسلام (۱)
۲۰۶	گفتم گفتا
۲۰۶	یاران همدم
۲۰۷	منزلت زن در اسلام (۲)
۲۰۸	مناعت طبع
۲۰۸	ای نفس
۲۰۹	آرمان والا
۲۱۲	پندنامه‌هایی منظوم از سعدی
۲۱۳	دانی که چیست رایحه بوستان قدس
۲۱۴	زنان پیش‌تاز
۲۱۶	کارنامه اختراعات
۲۲۲	پیام شهدا
۲۲۳	سلام بر پاکستان
۲۲۳	تشریف قبول
۲۲۴	هم دعا از تو اجابت هم ز تو
۲۲۴	عشق وطن
۲۲۵	در مرثیه سیدالشهداء
۲۲۵	در مناجات
۲۲۶	حسن ختام
۲۲۷	فهرست مآخذ

مقدمه مؤلفان

لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ ...

شکر و سپاس و مَنّت و عَزّ خدائی را پروردگار خلق و خداوند کبریا^۱ که بار دیگر مؤلفان برگزیدهٔ متون در فارسی را توفیق داد کتاب را تجدید نظر کنند و پیام‌های ایمان‌افزا و حکمت‌آموز ادب فارسی را که در بهین قالب‌ها تجلّی یافته‌اند با بهره‌گیری از پرتو پرتوان قرآن انسان‌ساز و گفتار گهربار معصومان - صلوات خدا بر آنان - در آیهٔ ذهن دانشجویان مستعدّ قرار دهند.

در این سال‌های فرخنده که از نخستین چاپ و انتشار این کتاب سپری شده است و دانشگاه‌های میهن اسلامی ما گسترش کم‌نظیری یافتن مطالب برگزیده در بیشتر کلاس‌ها تدریس شده است و ما مؤلفان همواره از تذکرات به‌جا و ارزشمند استادان و مدرسان ادب فارسی بهره برده و در رفع نقایص کوشیده‌ایم. متعلاً و وظیفهٔ خود می‌دانیم که از همکاران خود دوستانه سپاسگزاری کنیم.

نکته‌ای دیگر: با نگاهی به فهرست برمی‌آید که این مجموعه بیشتر از گذشته با متون نظم و نثر گوناگون زیور یافته است تا مدرسان سخن‌شناس با توجه به حال و وضع تحصیلی دانشجویان بتوانند قطعات متناسب را برای تدریس معین فرمایند و بر گرایش و رجعت آنان به زبان و فرهنگ ملی خویش بیفزایند.

۱. سورهٔ ابراهیم، آیهٔ ۷

۲. کلیات سعدی، قصاید

از پروردگار حی توانا خواهانیم فرزندان ایران اسلامی را توفیق روزافزون عطا فرماید تا بتوانند علوم و فنون و معارف دانشگاهی را هرچه بیشتر و بهتر فراگیرند و ادبیات فارسی را که یکی از گرانبه‌ترین میراث‌های ملی ماست از زبان معلمان و استادان دانشمند بیاموزند و با اندوختن سرمایه دانش و معرفت در آینده‌ای نزدیک در شمار خدمتگزاران شایسته ایران عزیز درآیند.

از مسئولان ارجمند مرکز نشر دانشگاهی که در انتشار پیاپی و نکوداشت کتاب، به‌ویژه در این چاپ که اصلاحات و افزایش‌های لازم و ضروری در آن صورت گرفته است، همواره مشوق و یاور ما بوده‌اند سپاسگزاریم.

و در پایان درخاست همه ما از خدای پذیرای دعا هم‌زبان با نظامی گنجوی، آن شاعر خوش‌بین، درخاسته از خاک پاک آذربایجان ایران، این است که:

خدایا چنان کن درانجام کار
تو خوشنود باشی و ما رستگار

گروه مؤلفان

۱۳۹۸